

Høringsinnspill fra Abelia: Prop. 1S 2016-2017: Statsbudsjettet.

Abelia er NHOs landsforening for kunnskaps- og teknologibedrifter. Abelia har mer enn 1.850 medlemsbedrifter med til sammen ca. 47.000 årsverk. Abelia viser til anmodning om høring til komiteen sendt 06. oktober 2016, og vedlegger her vårt skriftlige innspill. For en digital versjon av dette høringsbrevet: <https://www.abelia.no/SB2017Kuf>

Hovedoppgave: Flere arbeidsplasser i næringslivet

Norge har den største offentlige sektoren i OECD-området. Hver tredje sysselsatte jobber i offentlig sektor, og NRK viser til at 76,1 prosent av jobbene som er skapt i denne stortingsperioden er i offentlig sektor¹. Dette er ikke bærekraftig over tid og Abelia har derfor valgt å gi innspill på hvordan veksten i offentlig sektor kan reduseres, og hvordan vi kan omstille oss gjennom digitalisering og et bedre samspill mellom offentlig og privat sektor. Svaret på utfordringene er å utløse innovasjonskraften i samfunnet gjennom forskning, innovasjon, digitalisering og omstilling av eksisterende næringsliv.

Teknologikompetanse muliggjør innovasjon og omstilling.

For å leve av kunnskap må vi ha en høyt utdannet befolkning med relevant fagkompetanse. IKT-fag er spesielt viktig fordi teknologi muliggjør nødvendig innovasjon og fornying på alle samfunnsområder. Vår evne til å utnytte IKT avgjør om vi får til omstilling, nye tjenester og utvikling av nye fremtidsrettede næringer. IKT-bransjen (Abelia, NITO, Tekna og IKT-Norge) har samlet seg om felles krav til statsbudsjettet for 2017. Sammen fremmer vi tre krav som må på plass for å styrke nasjonens IKT-kompetanse for fremtiden:

For å øke den digitale kompetanse i samfunnet foreslår vi:

- At koding/programmering må bli obligatorisk i skolen, og innføres fortløpende fra første klasse.
- Flere studieplasser innen IKT (1000).
- At finansieringskategoriene for teknologi og IKT-fagene løftes (fra dagens E til D med mål om ytterligere løft på sikt).

For å forberede oss på det framtidige kompetansebehovet foreslår vi:

- At Stortinget ber regjeringen lage en kartlegging av arbeidskraftbehov og en strategi for å heve kompetansen blant arbeidstakerne og i utdanningssystemet til det nivået som trengs i det digitale samfunnet.

Digitale læremidler tilrettelegger for læring både innenfor og utenfor klasserommet.

Behovsdrivne, digitale læremidler har potensial til å forbedre, engasjere og effektivisere måten vi lærer på. Digitale læremidler kan bidra til at vi i større grad enn tidligere nærmer oss målsetningen om tilpasset opplæring – hvor undervisningen tilpasses det nivået elevene befinner seg på til enhver tid. Som kampanjen Mer tid for lærende viste i fjor², kan digitale læremidler også frigjøre tid for lærerne. Rapporten viser at samtidig som kostnadene ved skolen har økt med hele 60 prosent de siste årene, har investeringen i undervisningsmaterieell blitt redusert.

¹ NRKs utregning på bakgrunn av tall fra SSBs nasjonalregnskap. Lest 4. oktober. <https://www.nrk.no/norge/her-er-jobb-tallene-som-ryster-erna-1.13124102>

² <http://svenskalaromedel.se/om-oss/mer-tid-for-larande/>

Nasjonal digital læringsarena (NDLA) ble opprettet i 2006, og utvikler digitale læringsmidler som alle videregående skoler kan bruke. I 2015 utviklet og formidlet NDLA digitale læremidler i 87 eksamensfag i videregående opplæring, til en kostnad av 426 kroner i året per elev i eierfylkene³. Abelia stiller med dette spørsmål ved statens rolle som markedsaktør. Ikke bare hindrer staten som markedsaktør innovasjon og utvalg i læringsteknologi, men vi ser også et betydelig bidrag til konkurranse på ulike vilkår, hvor konsekvensen er at private aktører skvises ut av markedet.

Fagskoleutdanning, omstilling i norsk næringsliv og livslang læring

Fagskoleutdanningene er godt egnet til å møte endrede kompetansebehov knyttet til nåværende og framtidige omstillinger i norsk arbeids- og næringsliv. Abelia vil berømme regjeringen for at de i budsjettet bidrar med friske midler som skal understøtte utviklings- og utredningsarbeid innen fagskolesektoren. For å utløse potensialet i fagskolene sitt samfunnsoppdrag forutsetter følgende suksesskriterier:

For å sikre realfagskompetanse bør det investeres i vitensentrene.

Det er stor enighet om at Norge må satse sterkt på matematikk, naturfag og teknologi i skolen, for å sikre at Norge har den realfagskompetansen som trengs for å klare de omstillingene landet står overfor. Samtlige partier på Stortinget har signalisert at de regionale vitensentrene er gode verktøy i en slik satsing. Det er investert over 1 mrd. i bygg og utstyr på vitensentrene de siste 10 årene, og tiden er kommet for å få maksimal effekt av denne investeringen.

Abelia ber Stortinget prioritere:

- Opprette en nasjonal portal for digitale læremidler, der skolene kan kjøpte digitale læremidler gjennom offentlige tilskudd.
- En økning i bevilgningen vitensentersatsingen med 11,5 millioner i 2017 utover det som er foreslått av regjeringen.
- Legge til rette for attraktive utdanningsveier som inkluderer videregående opplæring, fagskoleutdanning og høyskole- og universitetsutdanning.
- Overganger mellom fagskole og høyskole/universitet baseres på et felles poengsystem for studiebelastning og sammenligning av læringsutbyttebeskrivelser.
- Finansieringssystem basert på et dokumentert kostnadsnivå som omfatter all fagskoleutdanning.
- Statlig eierskap av offentlige fagskoler som sikrer at vurderinger om kapasitet, relevans og kvalitet i utdanningene ved fagskoler, høyskoler og universiteter kan sees i sammenheng.

Offentlig sektor må effektiviseres

Når markedet utvikler løsninger, tjenester og produkter for det offentlige har aktørene et marked i andre potensielle kunder, ikke minst internasjonalt. Når staten utvikler løsningene selv, er det ikke for å selge til andre, og det vil derfor ikke gi potensielle eksportinntekter.

Abelia er fornøyd med at regjeringen har etablert en arbeidsgruppe⁴ som skal se på tiltak for å skape konkurranse på like vilkår mellom offentlig og privat sektor. Arbeidsgruppen skal først levere sin rapport i januar 2018, men Abelia mener det flere tiltak vi kan se på allerede nå. For eksempel bør Stortinget be regjeringen instruere alle underliggende statlige

³ http://om.ndla.no/wp-content/uploads/NDLA-2015-aarsmelding_1.pdf

⁴ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/vil-bedre-konkurransen/id2503853/>

virksomheter til å gjennomgå sine oppgaver og vurdere potensialet for å fristille virksomhet helt eller delvis.

I budsjettet⁵ omtales det at departementet vil arbeidet videre med anbefalingene fra **Gjedrem-utvalget**. Abelia hadde en rekke forbehold til rapporten da den ble lagt frem i januar 2016. Særlig er vi skeptisk til hvorvidt forslagene om for eksempel opprettelse av et nytt direktorat faktisk vil bidra til mer effektiv forvaltning, bedre ressursutnyttelse og mindre byråkrati. Erfaringen fra blant annet opprettelsen av Utdanningsdirektoratet og Politidirektoratet, viser at det er en reell risiko for økte kostnader ved opprettelse av nye forvaltningsorgan.

Vi har også en rekke innsigelser til endring av organisasjonsform på flere av de virksomhetene som er foreslått flyttet inn i forvaltningsorganet. Et ankepunkt mot hele rapporten er at de ikke har gjennomgått hvilke oppgaver det er naturlig at staten skal ivareta, og hvilke oppgaver som det er mer hensiktsmessig at andre ivaretar.

For å sikre bærekraftige budsjetter ber Abelia Stortinget prioritere:

- At alle departement gis i oppdrag å utrede om fristilling/utskilling av hele eller deler av deres underliggende etater kan gi bedre tjenester og øke samfunnets samlede produktivitet.
- At det ikke opprettes nye og kostnadskrevende forvaltningsorganer i kunnskapssektoren.
- En økning i avbyråkratiseringskuttet fra 0,7 prosent til 1,5 prosent. Utgiftsområder som fremmer næringsutvikling og FoU direkte må skjermes.

For å løse samfunnsutfordringene må forskningsinvesteringene opp.

Forslaget til statsbudsjett legger opp til at forskning skal utgjøre 1.05% av BNP (1.04 i 2016) som gir en nominell økning til forskning på 1,9 mrd kr, hvilket utgjør en realvekst på 3,1%. Den største veksten går til isgående forskningsfartøy. For øvrig er det en mindre økning til UoH, helseforetakene og Forskningsrådet. Det er positivt at regjeringen ønsker en kunnskapsbasert omstilling mot et mer innovativt, kunnskapsintensivt og bærekraftig næringsliv og samfunn. Vi ser dessverre i for liten grad at budsjettforslaget følger opp disse ambisjonene.

Abelia er glad for at Langtidsplan for forskning og høyere utdanning er forpliktende på langsiktig bevilgning av ressurser til forskning på viktige områder. Vi ser regjeringens budsjettforslag som en god oppfølging av Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning på Kunnskapsdepartementets ansvarsområde. Vi er positive til at den grunnleggende/verdensledende forskningen er styrket gjennom FRIPRO/Toppforsk, SFF, forskningsinfrastruktur, Stim-EU og 120 nye PhD-stillinger, av disse 25 nye øremerkede PhD-stillinger til MNT-fagene i instituttsektoren. Både Offentlig-PhD, Nærings-PhD og PhD-stillinger til instituttsektoren er viktig for å styrke samfunnsrelevansen i forskerutdanningen. Vi mener derfor at en større andel av økningen i PhD-stipender må legges til Offentlig-PhD, Nærings-PhD og til forskningsinstituttene.

⁵ Prop. 1 S (2016-2017) Statsbudsjettet, kapitler under kunnskapsdepartementet. Kapittel 11 Forenklingsarbeid, modernisering og bedre gjennomføringskraft. Side 277.

Et samlet Storting har i Langtidsplanen prioritert Hav, Klima og miljøvennlig energi, Fornyelse i offentlig sektor, Muliggjørende teknologier og Et innovativt og omstillingsdyktig næringsliv. Regjeringen følger ikke dette godt nok opp i budsjettforslaget. Det bekymrer Abelia at regjeringen foreslår å prioritere ned bevilgningene til tematiske programmer og internasjonalt forskningssamarbeid i NFD, OED, HOD og UD. Disse bekymringene har vi adressert også ovenfor de andre komitéene. Vi håper imidlertid Stortingets Kirke, utdanning og forskningskomité tar et særlig ansvar for å følge opp forskning på flere fagområder.

Stortinget må fremme vekstfremmende tiltak.

I budsjettet prioriterer regjeringen **50 millioner kroner til etablering av en ny katapultsatsing** for testinfrastruktur. Forskningsinstitutter, klynger og innovasjonsselskaper vil være naturlige partnere. Abelia er positive til satsningen, men mener dette bør sees på som en forsiktig start for behovet for testing og raskere kommersialisering av nye ideer i bredden næringslivet.

Abelia mener det er positivt at regjeringen fortsetter sin satsing på Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA), FORNY2020 og SkatteFUNN. Vi er imidlertid skuffet over at regjeringen nedskalerer **pre-såkornordningen** med 50 millioner kroner. Ordningen har vært vellykket for å få flere bedrifter ut av "dødens dal", og har utløst mer privat kapital enn forventet.⁶

Norsk romindustri omsetter for mer enn 7 milliarder kroner årlig og viser at den langsiktige og målrettede satsingen på høyteknologisk spisskompetanse har vært en god investering for Norge. Sentralt i den norske satsingen på romvirksomhet er medlemskapet i European Space Agency (ESA), og spesielt satsingen på de frivillige programmene. Regjeringen må derfor forplikte seg til å **oppretholde Norges deltakelse i ESA på dagens NNI-nivå** og ikke redusere den med 70 prosent fra og med 2018, som foreslått. Dette vil ikke ha noen budsjettmessige konsekvenser for 2017-budsjettet, men det er avgjørende at regjeringen snur før ESA-ministermøtet 1-2. desember, ellers vil vi se en massiv nedbygging av norsk romindustri frem mot 2020.

For å investere i riktige vekstfremmende tiltakene ber Abelia Stortinget prioritere:

- Realisere Langtidsplan for forskning og høyere utdanning ved å øke offentlig finansiert forskning med 1,1 milliarder kroner til 1,2 prosent av bruttonasjonalprodukt (BNP).
- Styrke pre-såkornfond med ytterligere 50 millioner kroner og kommersialiseringsprogrammet FORNY2020 med 40 millioner kroner.
- Opprettholde Norges deltakelse i ESA på dagens NNI-nivå.

Abelia vil avslutte med å takke for muligheten til å komme med innspill til statsbudsjettet, og ønsker komiteen lykke til i det videre budsjettarbeidet.

Med vennlig hilsen,

Hilde Widerøe Wibe

Næringspolitisk direktør

⁶<http://www.innovasjon Norge.no/nyheter/gode-resultater-for-ny-grunderordning/#.V0V-hpGLQ2y>